

Artikel: Om tillit

Vad är egentligen tillit? Det finns fler utbildningar än vi kan räkna till som pratar om tillit och ett antal av dem låter också människan uppleva detta begrepp i olika former, exempelvis genom att improvisationsteater tillsammans med mina medarbetare eller genom att falla baklänges från en sten ner i mina väntande (förhoppningsvis) kollegors armar.

Jag har funderat en del kring begreppet tillit och denna artikel är en samling av citat, dikter, texter och annat på temat tillit varvat med mina egna reflektioner och erfarenheter av detta begrepp. I mitt arbete med människors utveckling, och min egen inte att förglömma, tycker jag mig ständigt "stöta på" detta ord med sex stycken bokstäver. Så låt oss tillsammans vända och vrida lite på det för en stund.

Erik Eriksson som är bland annat är känd för sitt arbete med barns olika utvecklingsstadier har myntat att tillit är "tron på att det goda kommer tillbaks". Många är vi väl som lekt tittut med ett litet barn och sett dess förundrade min när mamma (eller vem du nu må vara i ditt lilla barnets liv) försvinner för att sedan dyka upp igen. Eriksson hävdar att just detta är något som barnet behöver övas i, att uppleva att mamma försvinner, för att sedan komma tillbaks igen i sin representation av det goda. Tron på att det goda kommer tillbaks.

Tror vi på det när vi har en konflikt på jobbet? En dust med vår käresta om vem som egentligen ska bestämma var det där skåpet ska stå? Kommer det goda tillbaks även om jag uttrycker min egen vilja, ger ord åt mina känslor och reaktioner som kanske uppfattas som negativa av andra? Har jag tillit till människorna i min omgivning? Tror jag på att det goda kommer tillbaks?

"När vi känner oss trygga i vår miljö vågar vi också känna tillit till andra människor. Genom att finnas till hands, ge oss tid att förklara saker och svara på frågor, hoppas vi uppnå detta."

(Kyrkskolan i Sala)

En titt i K F Söderwalls "Ordbok öfver Svenska Medeltids-språket" ger vid handen att tillit är det samma som stöd, hjälp och en person till "hvilken man sätter lit". Till vem sätter vi vår "lit"? Ett som det verkar manligt fenomen som även undertecknad verkar ha smittats av är den stora utmaningen i att be om hjälp. Om vi har svårt att be om, och i förlängningen ta emot, stöd och hjälp, kan vi då känna tillit? Kanske borde en tillitsbyggande dag någonstans därute i skogen eller en välkonditionerad konferenssal handla om att lära oss att be om hjälp och stöd.

Ibland har vi kanske också en förmåga att tro på den där Jante som sitter på vår axel och säger "inte finns det någon som vill ta sig tid att hjälpa mig" eller kanske lika väl "inte är det någon bryr sig om min hjälp eller mitt stöd".

Hur är det med rädsla och tillit då? Fadern till FIRO-teorin som handlar om gruppens utveckling över tid, Will Schutz, hävdade och hävdar så vitt jag vet än idag att rädsla är den grundläggande känslan som bromsar en grupp i dess mognad. En ledares viktigaste uppgift blir i detta perspektiv att skapa förutsättningar för att

minska rädslorna. Att våga tro på att det goda kommer tillbaka.

"Var tyst. Ha tillit. Vårt väsen är ju skapelse. Vi står ju i djupt förbund med det som vill bli till. Din stora förtvivlan är inte tom ångest, den har en ton av våndan i djupen där det vill."

(Ur diktsamlingen "De sju dödsynderna" av Karin Boye)

Är vi rädda ökar vanligen vårt behov av kontroll. Att ha kontroll och makt över det som sker, kanske över andra. Har jag stor tillit kan jag minska på mitt behov av kontroll. Har du någonsin dubbelkollat någon i din omgivning efter att ha delegerat (eller åtminstone övertygat dig själv om att det är delegerat du gjort) ut en viktig uppgift och sedan mer eller mindre försynt försäkrat dig om att det blivit gjort? Kanske har du också någon gång givit denna uppgift till någon som du litade fullständigt på och inte kände något behov av att kontrollera.

Har vi för stort kontrollbehov tror jag inte att vi tillåter ett klimat av tillit att växa fram utan kväver det i tron att vi skapar trygghet genom makt både över oss själva och andra.

"Egentligen rör sig hela situationen kring begreppen makt och tillit. Det är tydligt att om man vill utvidga nätverken i riktning mot de anställda kommer det att krävas kunskap, tolerans, tillit och tålmod. Tillit skapar en känsla av trygghet. Det gör att människor känner sig säkra på att det är tillåtet att samarbeta och att dela erfarenheter. Denna känsla av trygghet ökar allt efter som tiden går. Ett projekt som PRYO-projektet skulle därför sannolikt inte ha varit genomförbart under nätverkets första år".

(Högskolan i Halmstad)

Tillit är en aktiv handling, en handling som kräver ett, eller mängder av, val. Fast vi kan ju också enas om att jag får modet att välja om jag känner tillit och vågar tro att, just det, det goda kommer tillbaks även om det blir lite knasigt med mitt val.

"Kan man göra fel om man handlar ur kärlek? Kärlek innebär respekt för barnet eller människan. Varje barn har sitt öde. Om jag som förälder har tillit till detta och en vilja att bära barnets öde, så ger det en unik möjlighet att veta vad som är rätt. Tilliten ger oss mod att våga vara människor och som människor ställs vi ideligen inför val.

Människan lever i spänningen mellan gott och ont. Detta är livets utmaning - att välja 'rätt väg'. Ett val har konsekvenser och innebär risker - att inte välja är också ett val, dock utan att medvetet ta konsekvenserna."

(Kirsten Nisted, Active Baby Care)

Att det handlar om att det är hela människan som bör välja att skapa förutsättningar för tillit finner vi vid en sökning på ordet "trust" på Microsoft Encartas online-version där ett av flera valalternativ om "trust" som en känsla och då väljs att framlyfta ordet "faith" som liktydigt.

"Faith, an attitude of the entire self, including both will and intellect, directed toward a person, an idea, or—as in the case of religious faith—a divine being."

(Microsoft Encarta Online)

Trust är ju på engelska en vanligt använd juridisk term och i Encyclopedia Britannica kan vi utläsa att det i Anglo-Amerikansk juridik rör sig om "en relation mellan människor i vilken en har makten att hantera egendom och den andre har förmånen att motta fördelarna som kommer av den egendomen". Hur mycket makt behöver jag släppa på för att andra ska få motta fördelarna? Får jag makt genom att ge och ta tillit?

Makt kan ju vara ett negativt laddat ord, men ser vi det som påverkan och inflytande kan det användas som något mycket fint, i alla fall i mina ögon. Återigen kräver denna goda användning en handling inkluderande båda vilja och intellekt. Motivation och färdighet.

Nybergs Buss heter ett företag som ordnar bussresor bland annat till Taizé i södra Frankrike som varje sommar är samlingsplats för tusen och åter tusen människor, många unga, från runt om i världen som sjunger tillsammans och många delar en stark religiös tro. Jag har själv varken åkt med Nybergs Buss eller varit i Taizé. Vänner till mig beskriver det dock som en extraordinär upplevelse och på Nybergs hemsida kan vi läsa följande:

”Ordet tillit är ett nyckelord i Taizé. De samlingar som bröderna leder runt om i världen är en del av en pilgrimsfärd för tillit på jorden. Ordet tillit är kanske ett av de mest ödmjuka, vardagliga ord som finns och samtidigt ett av de nödvändigaste.”

(Nybergs Buss)

Så vad menar du egentligen nästa gång du säger till någon “jag litar på dig”? Det var någon klok människa som kläckte att ”utan relation, ingen kommunikation”. Jag skulle vilja tillägga ”utan tillit, ingen relation”, åtminstone ingen där vi tror på att det goda kommer tillbaka när det försvinner bakom hörnet ibland.

Markus Amanto

markus.amanto@altaleda.com

Markus Amanto är en internationell utvecklare av mänsklig potential. Han har arbetat med organisationer, ledare och individer i Asien, Europa och USA i över trettio års tid. Han är en mycket uppskattad utbildare, föreläsare och författare, inklusive inklusive hans onlinekurser med över 100 000 studenter. Markus är känd för sin kombination av raket, värme och humor när han delar med sig av sin kunskap, erfarenhet och visdom för att göra dig och världen ännu bättre. Du finner honom på markusamanto.se.